

# MÅNADENS SJUKDOM

## TREVECKORS-DIARRÉ

Sjukdomen kallas även coccidios eller rotavirusinfektion. Den orsakas av en parasit, *Cystoisospora suis*, eller ett virus, *rotavirus*, eller en kombination av båda *agens*. Båda är vanliga och ger upphov till samma sjukdomsbild. Beroende på individens motståndskraft drabbas grisar alltifrån cirka 10 dagars till fyra veckors ålder. Grisens immunsystem är ofta som mest sårbart när grisen är cirka tre veckor gammal. Vid den här åldern är de antikroppar som grisen fått via saggans råmjölk (passiv immunitet) på väg att försvinna, samtidigt som grisen själv inte hunnit bilda så mycket egna antikroppar (aktiv immunitet) ännu, och därför ses ofta sjukdomen vid denna ålder.

Både *Cystoisospora* och rotavirus lever i tarmslemhinnans celler där de utnyttjar näringsämnen för sin egen tillväxt och förökning. Cellerna de lever i dör och parasiten/virus följer med avföringen ut i miljön. Det tar en viss tid för kroppen att reparera skadan och ersätta de förstörda cellerna, och under denna tid fungerar näringsupptaget i tarmen sämre.

Grisarna drabbas av en tjock till flytande, gulvit diarré ("vaniljkräm"). Djuren är ofta relativt opåverkade men kan se "ruggiga" ut och ha en sämre tillväxt. Oftast tillfrisknar de spontant inom loppet av några dagar upp till en vecka. I enstaka besättningar eller hos enstaka djur kan sjukdomen få ett allvarligare förlopp med kraftig avmagring och en ökad dödlighet. Orsaken till detta allvarligare förlopp är inte klarlagt men en *sekundär* infektion med *E. coli*, en kraftig infektion på grund av ett högt smittryck, eller förekomst av faktorer som påverkar grisens motståndskraft negativt (kyla, järnbrist och/eller dålig boxhygien) har troligen betydelse.

Framförallt *Cystoisospora* men även rotavirus är mycket motståndskraftiga mot yttre påverkan. *Cystoisospora* utsöndras som "ägg" som måste "mogna" innan de kan infektera nya grisar. För detta fodras fukt och värme. Utvecklingen från ägg till infektiöst stadium tar cirka 12 timmar vid 32-34°C. Rotavirus kan infektera nya värdjur omedelbart men kan också överleva i rumstemperatur i minst 9 månader. Både parasit och virus är känsliga för torka.

Diagnos ställs via analys av avföringsprov. Coccidios kan behandlas men behandlingen måste påbörjas innan tarmen hunnit skadas, dvs innan grisen utvecklats diarré. Rotavirus kan inte behandlas och hittills har vacciner haft begränsad effekt. Kraftigt allmänpåverkade djur kan behandlas mot sekundära *E. coli*-infektioner. Det är en fördel att ge fri tillgång till vätska och elektrolytbalans. En besättnings-egen strategi för att hantera sjukdomen bör upprättas tillsammans med besättningsveterinären.

Förebyggande åtgärds faktorer som är negativa för grisens immunsystem (fukt, kyla m.m.). Tvätt och desinficering av boxgolven minskar mängden parasiter/virus (smittrycket), framförallt är det viktigt med en ordentlig upptorkning. Smittspridningen via gödsel minskas, till exempel genom att byta från öppna gödselgångar till dränerande golv.



Kontaktuppgifter:

Magdalena Jacobson  
Box 7054  
750 07Uppsala  
[Magdalena.Jacobson@slu.se](mailto:Magdalena.Jacobson@slu.se)